

LAUSUNTO

28.5.2025

Dnro: 371/D.a.2/2025

Maa- ja metsätalousministeriö

kirjaamo.mmm@gov.fi

Lausuntopalvelu

Saamelaiskäräjien lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

VN/7326/2024

Aluksi

Saamelaiskäräjät kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esitysluonnoksesta poronhoitolain muuttamisesta. Esityksessä käsitellään lainsäädäntöä, joka koskettaa suoraan saamelaisten perinteistä elinkeinoa ja kulttuurisen itsehallinnon ydinaluetta.

Saamelaiskäräjien huomiot

Saamelaiset on Euroopan unionin alueen ainoa alkuperäiskansa, jonka oikeus omaan kieleen, kulttuuriin ja perinteisiin elinkeinoihin, mukaan lukien poronhoito, on turvattu perustuslain 17.3 §:ssä sekä useissa kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, erityisesti YK:n kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan yleissopimuksen 27 artiklassa sekä ILO:n alkuperäiskansayleissopimuksessa nro 169.

Suomen kansallisen lainsäädännön tulee tunnistaa ja kunnioittaa saamelaisten oikeuksia sekä poronhoidon erityisasemaa kulttuurin säilymisen kannalta. Tältä osin Saamelaiskäräjät viittaa Valtioneuvoston julkaisemaan selvitykseen *Saamelaisten poronhoidon oikeudellinen asema ja poronhoitoon liittyvät oikeudet Suomessa oikeusjärjestyksen valossa* (Valtioneuvoston julkaisuja 2024:60¹), jossa esitetään yksityiskohtaisesti, miksi saamelainen poronhoito edellyttää erillistä oikeudellista tarkastelua.

Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä ei voida todeta, että ”*Esityksen vaikutusten arvioidaan kohdistuvan pitkälti samalla tavalla saamelaisiin kuin muihinkin poronomistajiin*” (HE s. 39). Toteamus sivuuttaa saamelaisten alkuperäiskansaoikeudet ja saamelaisen poronhoidon kulttuurisen erityisaseman. Saamelaiskäräjät huomauttaa, että tuoreessa valtioneuvoston julkaisemassa selvityksessä todetaan, että voimassa oleva poronhoitolaki ei turvaa

¹ Labba, Oula Antti

Saamelaisten poronhoidon oikeudellinen asema ja poronhoitoon liittyvät oikeudet Suomessa oikeusjärjestyksen valossa: Selvitys saamelaisten totuus- ja sovintokomissiolle. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:60. Luettu 28.5.2025. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165982>

riittävästi saamelaisten kollektiivisia oikeuksia eikä huomioi siida-järjestelmän erityispiirteitä (ks. valtioneuvoston julkaisuja 2024:60 luku 5 ja 6.3).

Saamelainen poronhoito on paitsi elinkeino, myös kulttuurin ylläpitämisen ja siirtämisen olennainen ympäristö ja väline. Suomessa saamelaisten kotiseutualueella poronhoitoa harjoittavat inarinsaamelaiset, kolttasaamelaiset sekä pohjoissaamelaiset poronhoitajat. Kullakin näistä kieliryhmästä on historiallisesti omaleimaiset poronhoitoperinteet, jotka vaikuttavat poronhoidon käytänteisiin yhä tänäkin päivänä. Saamelaisen poronhoidon yhteisiä piirteitä ovat mm. siida-järjestelmä poronhoidon organisoinnin muotona, sukujen ja perheiden omistusoikeus laidunalueisiinsa, sukumerkkeihin perustuva porojen korvamerkkijärjestelmä, läheinen poro- ja luontosuhde, poron kokonaisvaltainen hyödyntäminen ja siihen perustuva alueellinen käsityö- ja ruokaperinne, poronhoidon kautta syntynyt paikkasidonnainen ekologinen perinnetieto, saamenkielinen poro-, sää -ja lumiterminologia sekä laidunmaiden kestävä käyttö vuotuiskierron avulla (Valtioneuvoston julkaisuja 2024:59, s. 14²).

Saamelaisella poronhoidolla on suuri merkitys uhanalaisten saamen kielten säilymiselle, elinvoimaisuudelle ja siirtämiselle. Poronhoitotyössä saamen kieltä, perinteistä tietotaitoa ja muita saamelaisten kulttuurin elementtejä ylläpidetään ja siirretään sukupolvelta toiselle. Saamelaisen poronhoidon säilyminen on kriittinen tekijä koko saamelaisten kulttuurin olemassaolon kannalta.

Poronhoitoa koskevan lainsäädännön uudistuksilla on saamelaiseen poronhoitoon ja saamelaisten kulttuuriin aina laajoja ja kauaskantoisia vaikutuksia. Vaikutusten ei voida todeta olevan alkuperäiskansaan kuuluville poronhoitajille samanlaisia kuin muille, sillä kyse on elinkeinon lisäksi alkuperäiskansakulttuurin kivijalasta. Saamelaiskäräjät esittää, että hallituksen esityksessä luvussa 4.2.6 Vaikutukset saamelaiskulttuuriin oleva kohta *”Esityksen vaikutusten arvioidaan kohdistuvan pitkälti samalla tavalla saamelaisiin kuin muihinkin poronomistajiin”* poistetaan.

Merk.

Leo Aikio
I varapuheenjohtaja

Maria Valkeapää
vs. elinkeinosihteeri

Lausunnon on hyväksynyt I varapuheenjohtaja Leo Aikio. Lausunnon valmisteluun on osallistunut elinkeino- ja ympäristölakimiessihteeri Sarita Kämäräinen.

Lisätietoja antaa: vs. elinkeinosihteeri Maria Valkeapää, maria.valkeapaa@samediggi.fi, puh. +358 40 530 9513

² Magga, Anne-Maria

Suomalaisen poronhoitolainsäädännön ja paliskuntajärjestelmän vaikutukset saamelaiseen poronhoitoon ja siidajärjestelmään: Selvitys saamelaisten totuus- ja sovintokomissiolle. Valtioneuvoston julkaisuja 2024:59. Luettu 28.5.2025. Saatavilla: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/165983>

This documents contains 2 pages before this page

Dokumentet inneholder 2 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 2 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 2 sider før denne side

Detta dokument innehåller 2 sidor före denna sida

authority to sign

representative

custodial

asemavaltuus

nimenkirjoitusoikeus

huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt

firmateckningsrätt

förvaltare

autoritet til å signere

representant

foresatte/verge

myndighed til at underskrive

repræsentant

frihedsberøvende